Quia preposterus est ordo prius humana subsidia petere ut illis deficientibus diuini fauoris gr̃a postulet. de con. di. i. oīs xp̄ianus. in fi. Idcirco ego Jo. an. bononiensis in oībus iuuenis: iter decretoꝝ decretores lꝫ minimus: tamē indignus cupiens huius operis mei fore principium ad inuocationē honorem & laudē nominis Jesu xp̄i. qđ quādo recolo flectere debeo genua: saltem cordis. s. de immu. eccle. decet. prius ad eum inquantum possum humiles porrigo p̄ces: ut non ponderatis humanis demeritis sui sola clementia in me sui celestis irrigui: vl' regni grãꝫ influat sciētie: & eloquentie: supplendo defectum: augendo ingenij modulū & memorie q̄titatem: ut possim scripturarū huius libri veritatem pandere: errores fugare: enigmata reserare: nodos soluere: obscura dilucidare: & dubia d̄clarare. infra d̄ reliqui. c. i. Vl' ut sic fiet & augmentetur sciētia virtus & gr̃a in meipso ut iuxta uerbum psal. Cū de v̄tute ambulem in virtutem de pe. di. ij. dum sanctā. plātetur: edificet: roboret: & conseruetur huius iuris scīa in mētibus desiderantium auditorū. xxiiij. q. i. aduocauit. in fi. vt p eā ipsorū honorificata & ditata sint corpora. s. de preben. de multa ī fi. ipsorūqꝫ corporū mēbra reddant iusticie seruitura: ut. xlvij. di. oēs. Ut sic erudite sint aīe. & adeo picte īduteqꝫ iusticia beatitudinē mereant. d̄ pe. di. ij. illa aīa. & c. se. Sit aūt hoc opus memoriale ꝓuectis: iuuenes instruat cū parib' conferat: & desides excusso negligentie somno. infra de homi. p humani. assiduos & vigilantes reddat ad studium: vt sermo meus scintillam amoris huius scientie in eis inueniens in illam fluat & nutriat: ut cuꝫ creuerit flammā dignissimā faciat. de pe. di. ij. si sermo Laudātes igitur hoc opus melioribus rōnibus roborantes: & merito reprehēdētes amplector: detrahentibus aūt non resisto: sed velut agnus coram tondente non aperiam os meum. de pe. di. ij. si. n. īquit. ad fi. ꝓme colūne. paratus ab amiculo doceri. xxiiij. q. iij. c. i. Asscribat igit insufficiēne mee qcqđ ī hoc opere reprehendēdū extitit: me tn̄ reddāt aliqualiter excusatum cognoscende veritatis affectus: & nō debilis amor: quē corde gero firmum ad studium & studentes qbus attrahor: & absolute cōpellor manum ad calamū mittere lꝫ ad id insufficientissimum me cognoscaꝫ. Si quid autē ibi fuerit nota dignum & vtile prius diuine potentie: secūdo reuerendissimo patri sub cuius vmbra quiesco: & doctor sedeo: lꝫ indignus: domino Guidoni de abaysio archidiacono bonoñ. ex cui' scriptis & dictis que non in glosas recipio: sed in textum: & maxime lectura per ipsum super libro decretorum nouiter compilata: infrascripta collegi. Et lꝫ omnium peritorum huius iuris dicta vel scripta suo iudicio putem esse submissa: vt qđ approbat approbatum: & qđ reprobat habeatur in singulis reprobatuꝫ. filiali tamē audacia huius operis scripta sue correctiōi subijcio. & profiteor me tenere qđ approbat: & non tenere qđ reprobat. Et si qua in hoc opere suis dictis vel rescriptis essent ꝯ̄ria: habere cogito illa pro non scriptis & hoc cūctis pateat me reprehendi non posse: vt. xxiiij. q. i. hec est fides. de summa trini. damnamus. in fi.

Bonifacius eps̄ ea rōne motus qua in principio scđi tertij quarti & quinti libri decretaliū. Querere non solem' de his. v. vel. vi. que sunt in cuiuslibet libri principio attendenda. sed in principio voluminis sufficit quesiuisse: in principio huius. vi. libri: licet non ideꝫ sit auctor: q̄rere ꝓtermittam: ut sic breuitatis cā ad ea sufficiat remisisse que ī principio Gre. compilationis p Ber. notata fuerunt. Et licꝫ antiqua sit rhetoricoꝝ altercatio an salutatio sit pars epistole: id eorū disputationi & solutioni relinquens: hoc proemiū in quattuor diuido partes. In quaruꝫ p̄ma salutatio ponit: vsqꝫ ibi sacrosancte. In secūda exordium: vsqꝫ ibi sane. In tertia narratio vsqꝫ ibi vniuersitati. In quarta cōclusio: vsqꝫ in fi. Primo igit dñs Bonifacius doctores & scholares morantes bonoñ. salutat & benedicit. Secundo exordiēdo dicit ꝙ intēdit sollicite circa cōmoda subditorum & voluntarie laborat. & interdum totis noctibus vigilat antiqua iura declarando & noua condendo. ut ipsorum scandala tollat & lites reprimat: ad qđ se teneri fatetur ex officio dispensationis sibi credite: eo ꝙ preest sancte ro. ecclesie: que a deo prelata fuit cunctis ecclesijs: & effecta totius orbis magistra. Tertio narrat se a multis reqsitum īstanter vt elucidare deberet: que extrauagātibus editis post cōpilationē Greg. ix. ab ipo vel alijs roma. ponti. teneri: & que refutari deberent: & q fuerint auctores ipsarum. Quod efficere desiderans per tres nominatos in lr̄a extrauagātes ipsas fecit diligentius recenseri: quarū multe resecate fuerunt: quia tēporales uel iuri ꝯ̄rie uel superflue: reliquas in melius reformatas cuꝫ vtilibus cōstitutionibus p ipsum nouiter editis mandauit in vnum librum redigi & sub debitis titulis collocari. Illūqꝫ librum vult adiungi quinqꝫ libris decretalium. & vocari sextum: cum senarius numerus sit perfectus. Dicit demuꝫ ꝙ ideo non mandauit has constitutiones in compilatione Grego. sub suis titulis pōi quia oportuisset multos libros destrui & nouos fieri cum maximis laborib' & expensis. Quarto concludendo mādat ipsis doctoribus & scholaribus ꝙ ipsum librum mature compositum quem eis sub bulla transmittit affectuose recipiant illo usuri ī iudicijs & scholis: & precipit ꝙ vlterius non recipiant nec p decre. habeant aliquas cōstōnes ro. pon. editas post cōpilationē. Gre. ix. que ī ipso sexto libro īserte ul' reseruate non sint. h. d. proemiū.

Sexti libri decretalium cōpilatio illustrata lucrubationibus & additamentis clarissimi vtriusqꝫ iuris doctoris hieronymi clarij brixiani cum summulis & diuisionibus dñici de sancto gemi. & aliorum in locis vbi desunt sūmaria. Jo. an.

Bonifacius[a] Episcopus[b] Seru'[c] seruorū dei: dilectis filijs[d] doctoribus[e] & scholaribus[f] vniuersis bonoñ[g]. ꝯmorantib'[h] salutē & apostolicā bñdictionē[i]:

a Bonifacius. ex predecessoribus suis eiusdem nominis licet ipse fuerit octau': credo ꝙ vnicam decre. habuimus. s. s. de presum. nullus. Et dr̄ bonifacius quasi bona faciens: & vere est consonas nomē rei prout eē debet. xxi. di. cleros. de preben. cum scđm. instit. de dona. §. est & aliud. Bonum igitur immo optimū opus fecit nostrum ius cañ. illuminando: & per declarationes antiquorum iuriuꝫ: & per editiones nouoꝝ. ut. ī. seqtur. Sed solent iuuenes dubitare qua rōne mutetur nomen in creatione ro. pon. cuꝫ nominis mutatio prohibita sit. C. de mu. no. l. i. hic enim prius vocabat Benedictus: modo Bonifacius est nominatus. Innocentius. iij. prius Sinibaldus. Grego. x. prius Theobaldus. Celestinus. v. pri' Petr'. Respondet hoc fieri ad ostēdēdum per mutationem nominis factam mutationem hominis: cū. n. prius esset purus homo: nunc vicem veri dei gerit in terris. s. ut ec. bene. vt nostrum. vl' ideo quia oīs actio xp̄i nostra est instructio. s. de elec. significasti. ij. q. i. deus oīpotens. sed in ꝓmotione Petri mutatum est sibi nomē cum primo vocaret Simō. xxi. di. in nouo. sed ro. pon. vicē Petri gerit. s. q fi. sint legi. p venerabilē: vñ ad ei' instar primeuum mutandū est nomen. Preterea equum fuit mutationem fieri qꝛ posset ꝓmotus turpe originale nomen hr̄e. pone exemplum. s. de elec. p inqsitionem. vnde non esset equuꝫ ipsum illo nomine vocari. Lex aūt de mutatiōe nominis fraudulenta intelligitur.

b Episcopus. ante cōsecrationē & coronationem sic scribit. Bonifacius elect' eps̄. & adde qđ dicam in fi. li. sup data. Et quare se vocet epm̄ cum sint in ecclīa dei dignitates ep̄ali maiores dubitari solet. dic. ix. ordines in ecclesia. xx. di. de ros. & . xxiij. di. eps̄. & c. seq. istoꝝ aūt ordinū ep̄alis est maior: qꝛ nullū ipso ē sue nire maiorem vel parem. nō ergo a dignitate sed ab ordine volens nuncupari se vocat epm̄: & est ꝯ̄ theologos q dicunt solum esse septem ordines. Dicunt. n. ꝙ episcopalis & psalmistatus non sunt ordines: pro eo ꝙ certū officium circa confectionem eucharistie non est illis ordinibus deputatum: nos iuste contra per iura predicta. de hoc. s. de pur. cano. quotiens.

c Seruus seruorū dei. non simpliciter se dicit suū: sed seruū seruoꝝ dei: quasi de his que sunt foris nihil ad eū. ij. q. i. multi: vel qꝛ his nō seruit q deo non seruiunt: sed illos iudicat: his aūt q seruiunt seruit: ut. ī. de offi. lega. officij. vel dic seruoꝝ dei. s. apostoloꝝ petri & pauli quoꝝ vices gerendo seruire ipsis dr̄: vel ex nimia humilitate hoc dicit sm̄ quam negat se vniuersalem papam. xcix. dist. ecce. & submittit se iudicio seculari. ij. q. vij. nos si. & volūtarie purgationi. ij. q. v. mādastis. uel dic: ut no. in proemio gre.

d Filijs. quos papa vocet filios. & quos fratres. dic ut. s. de cri. fal. ꝙ graui. Et lꝫ aliqs episcopus esset ī studio bonoñ. scholaris vel doctor nō est ꝓpterea rescriptum vitiosum: qꝛ generalius inspicimus: nec est curādū de modico. de conse. di. ij. reuera. s. de simo. & si questiones.

e Doctoribus. doctor dr̄ a docēdo: & debet esse cautus ne ꝓferat tacēda vl' dicēda reticeat. xliij. di. ēt rector. in prin. & dꝫ seipsum & verba sua sm̄ audientiū capacitatem & ingenium coaptare. viij. q. i. oportet. q. n. ea docet q̄ ab auditorib' ītelligi nō valēt: nō eorū vtilitatē: sꝫ sui ostētationē facit. xliij. di. §. vlt. nec dꝫ eē arrogans sꝫ humilis. de ma. & obe. c. vlti. nā hꝫ hoc ꝓpriuꝫ doctrina arrogātiū vt humiliter nesciant ꝓferre que docēt: & recta q̄ sapiunt recte ministrare nō possunt. xlvi. di. c. i. & doctores vniuersitatē faciūt. s. de cōsti. ex lr̄is.

f Scholaribus. a schola dictis. Priuilegiati aūt sunt scholares ī his q̄ habēt. ff. fami. her. l. ea que pater. & C. ne fi. pro pa. ī cōsti. habita.

g Bononie. qđ de alijs. dic ut no. ī proemio grego. cōpilationis.

h Cōmorantibus. multi morantur q parū studēt: & hos forte curialiter reprehēdere voluit sm̄ hostien.

i Benedictionem. p benedictionem prelati deuote susceptā venialia remittuntur. ad hec. i. q. i. dem. & c. maledicam. & c. seq. Sicut per generalem cōfessionē & orōnem dñicam. de pe. di. iij. de quotidianis. Per aquam benedictam. de cōse. di. iij. aquam. Per elemosynam & ieiunia. de pe. dist. iij. sane cauenduꝫ. Et per eucharistiam deuote sumptam. de cōse. di. ij. cum oē. Per vnctionem extremam. s. de sa. vnc. c. vno ad prin. Per deuotam pectoris tūsionem. de pe. di. i. tres sunt actiones sm̄ Hostien. qui hoc no. de pe. & re. omnis. & quod dixi de

remissione venialium itelligas vez in eo q non est in mortali: ut no. de pe. di. i. perfecta. in vlti. glo. mortale. n. sine veniali pōt dimitti. sed non ecōuerso q: mortale oppōitur charitati. veniale feruori charitatis: sublato vero priori tollit posterius: sed non econuerso.

Sacrosancte[a] romane ecclesie quam imperscrutabilis[b] diuine prouidētie altitudo vniuersis dispositione icommutabili[c] pretulit[d] ecclesijs 7 totius orbis precipuum obtinere voluit magistratum[e] regimini presidentes sollicitamur curis continuis: 7 assidua meditatione urgemur: vt iuxta credite nobis dispensationis[f] offim subditorū cōmodis[g]: in quorū prosperitate vtiq3 prosperamur[h]: iugi[i] quantum nobis ex alto concessum fuerit sollicitudinis studio intendam9. Amplectimur qppe voluntarie pro ipsorū qete labores[k]: 7 noctes qnq3 trāsim9 insomnes[l] ut scandala remoueamus ab ipsis. Et quas humana natura nouas semper deprope rans edere formas[m]: lites quotidie inuenire conatur: tunc antiquorū declaratione[n]: nūc vero nouorū editione iuriū[o] put nobis ē possibile[p] reperiamus. ¶ Sane[q] cum post volumē decretalium a feli. re. gre. pa. ix. pre. no. tā puide[r] q3 vtiliter[s] compilatum nonnulle ab eo[t] 7 ab alijs[u] romanis pōtificibus successiue[x] super diuersis dicerent articulis edite decretales: de quarū aliquib9 an decretales existerēt: caruz q3 auctoribus[y] dubitabatur sollicite in iudicijs 7 in scholis. ¶ Nos ad apicem[z] summi pontificatus superna dispositione vocati: sup hoc cū istātia reqsiti a multis[7] ambiguitatem 7 incertitudinez huiusmodi dispendium[?] pluribus afferētē oio tollere ac elucidare: q de decretalibus ipsis teneri[x] queue deberent in posterū refutari[a] gr̄a suffragāte diuina pro vtilitate publica[b] desiderabiliter affectātes: p venerabiles fratres nostros Guilielmum archiepiscopū ebredunen. 7 Berengarium ep3 biteren. ac dilectū filiū magistrū Ricardū de senis sancte ro. ec. vicecācellariū[c] iuris vtriusq3 doctorē[d] decretales huiusmodi[e] diligentius fecimus recenseri: 7 tādez pluribus ex ipsis cū vel tpales: aut sibiipsis vel alijs iuribus cōtrarie[f] seu omnino supflue viderent penitus resecatis: reliquas qbusdā ex eis abbreuiatis[g]: 7 aliquibus in toto[h] vel i parte mutatis[i] multisq3 correctionibus[k] detractionibus[l] 7 additionib9[m] put expedire vidim9[n] factis i ipsis: in vnū librū cū nōnullis nostris ɔstitōibus in quibus ad correctionem[o] moruz subditorūq3 quietē multa statuunt salubria fruct9 vberes deo propitio in domo domini allatura: 7 plurima i iudicijs 7 extra frequentata dubia deciduntur: redigi mādauimus: 7 sub debitis titulis[p] collocari. ¶ Quem librum. v. libris alijs dicti voluminis decretalium annectēdū censuimus sextum nuncupari vt idez volumen[q]: senariū[r] q numer9 ē perfectus[s] librorū illo adiuncto numez

a Sacrosancte. Exordium: 7 iō sacrosancta dr: q: cōsecrata fuit martyrio apostolorum petri 7 pauli. xxi. di. quāuis. xxij. di. c. ij. ī. ō elec. fundamēta. 7 de relig. c. i.

b ¶ Imperscrutabilis. vñ. O altitudo diuitiarum sapie 7 scie dei quā iperscrutabilia sunt iudicia eius 7 inuestigabiles vie ei9. ad ro. xi. ō pe. di. iiij. si ex bono.

c ¶ Incōmutabili. xxij. q. iij. in cōmutabilis. s. de sum. tri. firmiter.

d ¶ Pretulit. p illa vba. tu es petrus. 7c. xxi. dist. in nouo 7. c. seq. vel pasce oues meas de ele. significasti.

e ¶ Magistratum. xxi. di. c. i. 7 ij. s. de sum. tri. c. dānamus ad finem. s. de priui. antiq. C. de sacrosān. eccle. l. iubemus 7. ī. ti. pri. c. vno.

f ¶ Dispensationis. xlij. dist. dispensatio.

g ¶ Comodis. i his pcipue qui bus aiarū saluti consulit. ī. de pben. c. i. de cōsti. c. ul. cum si.

h ¶ Prosperamur. ī. ō offi. lega. officij

i ¶ Iugi. i. continuo.

k ¶ Labores. idem dicit imperator i auc. diui. iuf. subsc. ha. in glo. que est in prin. col. viij.

l ¶ Insomnes. in auc. ut iudi. sine quoquo suffra. in prin.

m ¶ Formas. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. sed q: diuine.

n ¶ Declaratione. ut. ī. de elec. statutum. de preben. qr sepe cū similibus.

o ¶ Iurium. nunc antiquorum inuocatione: verbum clementis. ī. de preben. c. i. cum si.

p ¶ Possibile. h. d. q: natura ē itroductum plura esse negocia q̄ vocabula. ff. de prescrip. v. l. natura.

q ¶ Sane. narratio.

r ¶ Prouide. C. de no. co. compo. in prima constitutione.

s ¶ Utiliter. di. iiij. erit.

t ¶ Ab eo. ut. ī. de rescrip. c. i. de testi. c. i. 7 ij. de deci. c. i. de her. c. i. de resti. in integrum. c. i

u ¶ Alijs. ut per te. ī. videbis.

x ¶ Successiue. 7 sicut successiue sic ordinate poni debuerūt: ut ex ordinatione ipsarū qs prior fuerit pateat: ut i pma ɔsti. C. de no. co. cōpo. qō i hui9 libri compilatione hñ fuat: vnde si q decretales greg. ix. ponunt in ti. ille sunt pime: bonifacij semp sūt vltime. In decretalib9 tñ eiusdē auctoris dici solet q h ordo nō sp seruat: qō solet probari. s. ō of. arch. ad hoc: 7. c. nostrū. s. q si. sint leg. cā3. i. 7. ij.

y ¶ Auctorib9. sicut erat i decre. greg. ix. i. de resti. i integ. c. i. quā qdam attribuebant alex. iiij. 7 idem in similibus.

z ¶ Apicem. idem vbum hēs. xl. di. non nos. ibi. Quis. n. sanctū dubitet quez apex tāte dignitatis attollit: alias extollit: ut. ī. de cōces. pben. c. vlti. in prin.

7 ¶ A multis. me teste fuit sup hoc reqsitus ab vniuersitate bonoñ. per nuncium suum ad hoc missum: discretum virum bone memorie dñm Iacobum de castello mansionariū bonoñ. q homūtio erat. i. paruus homo corpore. 7 itelligas q magnus fuit in huius iuris scia. Cum proponeret coram papa Bonifacio stās Bonifacius credens genuflexum monebat eum ut surgeret: 7 tunc fert Portuensem. s. fratrē mattheū. de aquasparta dixisse ad papā: zacheus est.

? ¶ Dispendium. coartandum fuit. ī. de prescrip. c. iij.

x ¶ Teneri. s. inserte in hoc libro: uel reseruate.

a ¶ Refutari. s. que hic iserte vel reseruate nō reperient: vt. ī. in fi. proem.

b ¶ Publica. iiij. di. erit. in fi. Io. an.

c ¶ Uicecācellarium. tunc: nunc diaconū cardinalem ti. sancti eustachi.

d ¶ Doctorē. hi erant gloriosi non solum doctrina legum: sed experiētia rerum 7 tales debent esse iuris cōpositores. C. de no. co. cōpo. in prima consti.

e ¶ Huiusmodi. s. editas post volumen greg. ix.

f ¶ Cōtrarie. qō in iure reperi nō d3: ut. s. i pe. gre. ix. 7. C. ō ue. iu. enu. l. tāta.

g ¶ Abbreuiatis. ut est videre i decre. gre. ix. ī. de deci. c. i. que per longiora verba extrauagabat: 7 icipiebat grauem nobis cuius. cum si.

h ¶ In toto. ut i decre. Inno. iiij. q icipiebat: graue nimis. q p breuia verba ponitur ne cle. uel mo. c. ij. 7 p decre. que olim icipiebat: sicut dilecti. que per breuia vba ponit. ī. de elec. statutū. 7 in decre. ī. de testa. c. i. q olim icipiebat Io. frāgepa. cxuagās. Inno. iiij. marie in ter. 7 multe sūt similes.

i ¶ Mutatis. ī. de rescrip. statutum.

k ¶ Correctionib9. ut. ī. de here. qcūq3. ad fi. ut ibi dicam. Io. an.

l ¶ Detractionib9. vt. ī. de rescrip. c. i. ad fi. 7 de testibus. c. ij. ad fin. duplex. ī. ō sen. excom. quia periculosuz: vt in omnibus his dicam.

m ¶ Additionib9. vt. ī. de reg. non soluz: ut ibi dicā. idē eēt videre in decre. ī. ō preben. si p clericis pau. 7. ī. de cōces. prebē. ne caprāde v. l3. 7 i ō cre. executor. v. pt tñ habito respectu ad antiqs vñ tracte fuerunt.

n ¶ Uidimus. s. de consangui. non debet.

o ¶ Correctionez mox. q: hoc solū hñ agit ut vita hominum corrigatur. xxiij. q. v. pdest. 7 impator dixit. Legib9 nostris mores intendimus corrigere. C. ō se. nup. l. i. ad idem. xlvi. di. c. i. ibi: ne clatis morib9 7c. 7. s. de vi. 7 hone. cleri. vt clericorum.

p ¶ Titulis. no. rubricas esse autenticas. ad hoc ō pe. di. i. §. h autez. s. ne se. va. c. i. vt ecc. be. c. i. ff. qō quisq3 iur. l. i. itez no. rubricas de textu. p qō collige scriptorem q promisit textum scribere illas ponere debere.

q ¶ Uolumen. decretalium.

r ¶ Senariū. alibi dr septenarius numerus est pfectus de pe. di. i. i fin. summe 3 id qō. ī. i glo. se. no. q: pfectus ē numer9 senarius q precise cōstat vl resultat: ex oībus partibus suis aliquotis simul aggregatis. so. septēnarius numerus nō ē pfectus nō ob. glo. precalleg. summe q: itelligit ibi: pfectus. i. multis similib9 approbatus in quātitate numeri septēnarij de quo potes videre multa exēpla de cele. mi. c. i. in glo. si. Hieronymus clarius brix.

s ¶ Perfectus. ut. xxv. q. iiij. c. vno. sex. n. etatibus mūdi generatio 7 hominis status finit ut ibi: pma. n. etas i hoie ē īfantia q durat vsq3 ad. vij. an. Secūda pueritia usq3 ad. xij. vel. xiiij. Tertia adolescētia vsq3 ad. xxv. Quarta iuuentus vel virilis etas vsq3 ad qnquaginta. Quinta senect9 vsq3 ad. lxx. Sexta abinde: 7 dr seniū aliaz etatū terminus. C. ō sacrosā. eccle. vt iter diuinū. sic 7 sex generatōes mūdi. Quaz pma vsq3 ad noe. Secunda vsq3 ad abraā. Tertia vsq3 ad dauid. Quarta vsq3 ad transmigrationē babylonis. Quinta vsq3 ad aduentū xpi. Sexta vsq3 ad finez seculi. est aūt ad hoc si. s. de cōsan. nō d3. de cō. di. iiij. de trina. sed l3 sint bone iste similitudiēs nō tñ iferūt ipm senariū numerū fore pfectū. vnde dic fm arithmeticos q̄ttuor esse generationes numerorū. Prima q icipit ab vno 7 durat vsq3 ad. x. 7 dr ista numerorū monadicorū a mona qō ē vnū. xvi. q. i. placuit. ij. q: ab vno icipit. Scda dr decadicorū a decade qō est decē. 7 durat vsq3 ad centū. Tertia dr cētedicoz icipit a cētū 7 durat vsq3 ad mille. Quarta dr milledicoz. a mille icipiēs 7 durat vsq3 in infinitū. Ex his q̄ttor generib9 numeroruz est reperire alios pfectos paucos tñ alios impfectos. Ex iperfectis ē repiri alios minutos: alios abundantes. Dr aūt numerus pfectus q ɔstat vel resultat pcise ex oībus partibus suis aliquotis simul aggregatis. Est ergo vidēdū q sint ptes aliquote: 7 sunt ptes aliquote q aliquotiēs sumpte reddūt suū totū pcise. i. nō plus nec minus. vide hoc i senario q ē pmus pfectoz solus iter monadicos perfectus nā sex vicib9 vnū sex sunt: ter duo sex sunt. bis tria sex sunt. abinde non sūt ptes aliquote: q: q̄ttuor aliquotiēs sumptū faceret. viij. vl plus q oēs partes aliquote sunt hec: vnū duo. tria. sed vnum duo tria faciunt sex. ergo senarius numerus ē perfectus secūdum diffinitionē supiorē q h3 q numer9 perfect9 resultat pcise ex oībus partib9 suis aliquotis simul aggregatis: vide in alio numero perfecto: i genere. n. decadicorum ali9 7 solus nume

rus e pfectus.s.xxviij.tolle ptes.s.dimidia et circa.ff.de vb.sig.nome: qr vltra dimidia no eet repire aliquotas:ut.s.dixi.xiiij.est pars aliquota: qr bis sumptu fa.xxviij.xiiij.vij.xi.x.ix.viij.no sunt ptes aliquote.de.xxviij. aliquoties sumpte no inferunt pcise suu totu.sed plus vel min9. nam.xiij. bis sumptu.fa.xxvi.ter sumptu fa.xxxix.et sic pl9 vel min9.et sic de singulis vij.e ps aliquota:qr quater sumpta infert suu totu.vi.et.v.non sut ptes aliquote.iiij.vo est pars aliquota:qr septies suptu infert suu totu tria no est pars aliquota sed duo et vnu bn sunt ptes aliquote:qr.xiiij.vicib9 duo facit.xxviij.et.xxviij.vicib9 vnu fa.xxviij.ergo restat q oes ptes aliquote d.xxviij.sut.xiiij.vij.iiij.ij.et.i.sz ex bis aliquotis simul aggregatis resultat pcise totu.qr.xiiij.vij.iiij.ij.et.i.faciut.xxviij.ergo sz diffinitione superiore.xxviij.e numerus pfect9:et sic et de alijs pfectis.oputaui at d isto vt meli9 intelligeret dem de senario.et ex impfectis dixi q alij sut diminuti de qb9 solet poni exeplu in octonario tres.n.sunt ptes aliquote de octo.s.iiij.ij.et vnu faciunt.vij.et sic e ipfectus diminut9 vide in quaternario cuius due sunt ptes aliquote.s.ij.et vnu:qr bis.ij.iiij.et quater vnu.iiij.sz duo et.i.faciut tria ergo et quaternarius nuer9 ipfect9 diminut9.et vide in.ix.cui9 et due sut ptes aliquote.s.tria et vnu:sz.iij.et.i.faciut quatuor:et sic e ipfectus diminut9. In ipfecto abudanti solet exeplu poni i duodenario cui9 aliquote sunt.vi.iiij.iij.ij.et.i.sz iste aliquote sit aggregate:reddut plus q totu.s.xvi.ergo e ipfect9 abundas.vide in.xx.cui9 partes aliquote sunt.x.v.iiij.ij.et.i.q simul aggregate reddunt pl9 q totu.s.xxij.et sic e numerus ipfect9 abundas: hec late clare et coputando posui ut bene itelligat hoc qd no est de materia iuristarum.

comprehendens pfecta i reb9 agendis forma tribuat: et in morib9 disciplina. Nec sine[a] ca more predecessor[b] nror:q cu ostones aliquas pmulgabat[c]:nouiter eas mandabat sub atiquar serie situari: omisimus in hac parte puarc.hec.n.fecim9 ne ifinitos[d] libros destrui: et alios no sine maximis dispendijs laboribus[e] et expensis d nono fieri oporteret. Uniuersitati[f] vre igit p apostolica scripta madam9:quatenus libru hmoi cum multa maturitate[g] digestum que sub bulla[h] nra vobis trasmittimus: prompto suscipientes affectu eo vtamini decetero[i] in iudicijs et in scholis[k] nullas alias preter illas que inserunt :aut spaliter reseruat[l] i eo decretales aut ostones a quibuscuqz nris pdecessorib9 ro.po.post editione dci voluminis[m] pmulgatas recepturi vl teri9:aut pro decretalib9 habituri

Rubrica de sum̃a trinitate et fide catholica.

Gregorius.ix.in generali concilio lugdunensi.

a Nec sine:atipophora:rndet.n.tacite qoni qua qri posset qre no madabat istas decre.poni in antiqua copilatione gre.sub suis titulis
b Predecessoruz.inno.iiij.et greg.x.scripserunt.n.hi in proemijs suis doctorib9 et scholarib9 ut decr.qs mittebat sub suis ti.put exprimebat i ipsis scri facerent.vnde qda faciebat ipsas scribi i fi.titulorum compilationis. Gre.et isti seruabat madatuz:qdam faciebant de eis volumina.et isti no seruabant mandatum ipsorum ut hic patet.
c Promulgabant.leges istituunt cum pmulgant.iiij.di.§.leges.
d Infinitos.oes.s.editos ante huius libri copilationem.
e Laborib9.no.maxios labores esse in libris scribendis et e o scholares q semp dux sut i studio faciut scribi libros dux laborat deberet ad studiu laborib9.n.talib9 et expesis pcedu e de do.et co.finem.
f Uniuersitati.conclusio.
g Maturitate:qd fieri dz.xxv.q.viij apsice.s.d fcri.ad audietia.i.
h Bulla.alias no creditur mandatum principis.ut.xcvij. di.nobilissimus: vbi de hoc:et.C.de man.prin.l.vna.
i Decetero.ostd ergo respicit futura:qd de pendetib9 dica.j.de cle.lz ea no qn icipiat ligare ostones hui9 sexti li.dica i fi.sexti li.sup data.
k Scholis hoc expone:ut no.in proemio.Gre.
l Reseruant.sicut decre.exijt q seminat.reseruata.j.de vb.si.et ostones oes edicte sup negocio heretice prauitatis no orie ostoib9 huius libri sexti: ut.j.de here.c.vlti.in fi.ite posset dici de reuocatorijs de qbus.j.de pbe. c.pe.et antepe.et de con.preben.c.vlt.Jo.an.
m Voluminis .s.copilatiois gre.ix.et sic vides hodie p hnc fine q decre. de fi.instru.pastoralis.no hz locu i decretalib9 editis post compilationez gre.ix.et an hunc libruz:sz posset hre locum i decr.bonifacij editis post copilatione hui9 sexti:et in oibus p eum vel eius successores edendis.

Rubrica de sum.tri. Huius.vi.li.rubrice iudicio meo cotinuade no sunt ro.qr sm hoc q occurrebat aliq addenda:mutada:detraheda:vl corrigeda.sic addita:mutata detracta vel correcta fuerut habito respectu ad copilatione antiqua:et ipsius rubricaruz hic ordie retento.si nihil i tit. volebat addere vel mutare illo omisso transibat ad sequetes: vn sm rei veritatem decre.huius libri i copilatione antiqua debebat sub suis titulis collocari sed omissum fuit ex ca:ut.s.in proemio ver.nec sine ca:de istius tn rubrice cotinuatione et materia dic ut no.her.s.co.ti.

Fideli. Errore grecor q dicebat spm scm pcedere a solo pre extirpato per canones.de co.di.vi.c.pe.et vlti.adhuc qda errores alios inciderut negantes spiritu scm eternaliter pcessisse a pre et filio alijs dicetib9 q ab vtroqz pcedebat:no taqua ex uno pri.sed taqua ex duob9 pricipijs et duabus ispirationib9.greg.x.in generali cocilio lugdun.primo ponit confessionem suam quam etiaz dicit sancte romane ecclesie catholicor patru grecoru doctoru et latinoru obseruantia et doctrina .s.q spus sanctus eternaliter a patre et filio:et taqua ab vno principio et vnica spiratione pcedit:demuz reprobado danat oes q pmissa negare vel cotrariu asserere presumpserint.scda ibi.sz quia.

Spus sanct9 eternaliter a pre et filio taqz ab vno principio et vnica spiratione procedit.h.d.Jo.an.

Fideli[n] ac deuota pfessione[o] fatemur:q spus scus eternaliter[p] ex pre et filio[q] non taqz ex duob9 pncipijs:sz tanqz ex vno pncipio:no duab9 spirationibus:sed vnica spiratione pcedit. Hec pfessa est hacten9:predicauit et docuit[s]:hoc firmiter[t] tenet et pdicat:profitet et docet sacrosa.ro. ec. mater oium fideliu[v] et magistra.hoc hz orthodoxoru[x] patru[y] atqz doctorum[z] latiorum pariter et grecoru[&] incomutabilis et vera[?] snia. Sed qr nonnulli pp irrefragabilis premisse veritatis ignorantiaz[a] in errores varios sut plapsi. Nos huiusmodi erroribus via precludere[b] cupietes hoc sacro approbate ocilio danam9[c] et reprobamus oes q negare psupserint eternaliter spiritu sanctu ex pre et filio pcedere:siue et temerario ausu asserere[d]:q spus sanctus ex pre et filio taqz ex duob9 pncipis et no tanqz ex vno procedat.

n Fideli.s.co.firmiter:et.s.d here.dubius: et est simile.C.de his q ad ecce.cofu.l.fideli et dic fideli quo ad mentem : deuota quo ad exteriores act9.q.d.humili:ad hoc.j.de imu.ecce.decet.
o Professione.i.confessioe.
p Eternalr.nam e pater generas: filius nasces: spus sanctus pcedens pariter ab vtroqz absqz initio semp pariter ac sine fine.s.co.firmiter circa princi.de cose.dis.iij.c.vlt.C.de sum.tri.in epistola inter claras:sz opponitur :trinitas est vnum vniuersoruz principiuz:ut.s.co.firmiter.ergo non e ibi eternitas: qr eternu vere sine principio: sine fine.sol.e principium principias no principiatu: ut referat pricipiu ad res creatas non ad ipsam diuinitatem.
q Et filio.confundit hic error grecoru dicentiu spum sanctuz a solo patre pcedere. Mouebant auctoritate euangelica.Jo.xvi.ibi. Spus sanctus q a patre pcedit.item in symbolo apud eos hec dictio simplr cotinet qui ex patre pcedit. Nos adimus filioqz:ad idem lex.C.de sum.tri.l.ij.vbi dr spum sanctum quem ex summo rerum parente speram9 etc.sed ad hoc et similia rndet q expressio pris no excludit filium:imo potius icludit cum ipsor opera iseparabilia sunt.xxviij.q.i.sic enim.de co.di.iij.c.vlti.vnde cum pr et filius sint vna ecentia substantia seu natura:ut i pre.decre.firmiter no pot ab vno solo pcedere.nec sumus excoicati vt dicebat greci.addedo in symbolo filioqz:qr illud poti9 e declarare q addere.et adde q no.de con.di.v.c.pe.sed obijcit ad hanc costitutionem q sit supflua:ex eo q hoc ide dictum fuerat.s.co.firmiter.ibi spus sanctus pariter ab vtroqz etc.sz dic q hic expressius modum pcessionis aprit dices q non taqz ex duob9 etc.preterea hic danant asserendo vel negando oriuz sentientes.
s Docuit.no.q in his q sunt de fide catholica et eius articulis necessario tenet debemus.et sequi qd tenet et sequitur romana ecclesia:als essemus heretici.s.e.ti.c.i.et.ij.sed i alijs no habem9 necessario sequi et tenere qd seqtur:nisi sequat et doceat.xi.di.nolite vbi de hoc.xij.di.nouit.xxi.di.alr.de co.di.iiij.de trina .in vna.n.fide nil officit sancte ecclesie osuetudo diuersa:ut ibi.
t Firmiter.s.e.firmiter.
u Fidelium.de his q sunt foris nil ad nos.xi.q.iij.inter vba.ij.q.i.multi de dixor.gaudem9.lz ab eis expediat bonum habere testimoniuz:ut ibi.et.viij.q.i.lz ergo.s.de san.vn.c.vno.§.ad exhibendum.xi.q.iij.no sunt.xij.q.i.nolo.
x Orthodoxor.i.catholicorum. y Patrum.xv.di.c.i.
z Doctoru.quoru est ordo precipuus in ecclesia.s.de hereti.cuz ex iniuncto.§.cum igitur:et per doctores predicatores et prelatos intelligas.xliij.di.c.i.
& Latinoruz.ut augustini hieronymi.ambrosij:et gregorij.xx.di.d libellis.xv di.sanca.j.de reliqui.c.i.
? Grecoru.aliquoru:ut Joanis chrysostomi.cyrilli:athanasij:didimi:et ephesini concilij patrum.greci.n.oriun dicunt:ut.s.dixi vel dic sm Guil.q in d generali lugdun.conci.greci qd hic dr fuerunt publice professi:et symbolum cuz adiectione als filioqz.ibi publice cantauerunt de mandato imperatoris et ecclesie grecoru.vtina corde credant.xxiij.di.psalmista.
? Vera.als posset i melius comutari.xxv.q.ix.apostolice.et.c.seq.
a Ignorantia.q cunctoru erroru e mr:ut.xxxviij.di.ignorantia.nec i his excusat ignorantia.na ignorās ignorabit:ut ea.d.q ea. ad ide.xvi.q.i.si cupis.xxij.q.ij.in qbus:et.c.se. b Precludere.ut.lxxxiij.di.error.s.de spon.iter opera. c Damnamus.s.e.damnamus.et dic damnam9.et reprobamus.i.reprobando damnamus.
d Asserere.s.dixi negare:qd si qs nec negat nec asserit sed taces sic sentit vide tur non teneri:qr tacere e preter ista duo.xxij.q.ij.neqs.j.de reg.iur .is qui tacet et.ff.co.l.q tacet.sol.lz non ex vbis:tn ex mete iudicatur hereticus.de heret.c.i.xxiiij.q.iij.heresis.et.c.hereticus:et deus audit in corde:ut.xvij.q.i.§.si ergo.et.cor.iterrogat.xiiij.q.v.si qd.et.xv.q.vi.c.i.